

ZONDAG 6

Over de Middelaar Gods en der mensen.

In de voorafgaande Zondagen is onderwezen, dat de rechtvaardige God de zondige mens niet van de verdiende straf zal ontslaan zonder volkomen voldoening; en dat die niet tot stand gebracht worden kan door onszelf noch ook door enig bloot schepsel in hemel of op aarde.

Daarmee zou dus de mensen alle hoop op verlossing ontnomen zijn, indient God, naar Zijn grote genade en in Zijn oneindige wijsheid, niet een middel en Middelaar had weten te vinden, waardoor deze voldoening teweeggebracht wordt. Dit feit wordt ons in het Evangelie geopenbaard en in deze Zondagsafdeling verklaard. Daarbij worden deze twee punten onderwezen:

1. Hoedanig onze Middelaar en Verlosser zijn. moet, Vraag 15-17.
2. Wie deze Middelaar is, Vraag 18.

Vraag 15: *Wat moeten wij dan voor een Middelaar en Verlosser zoeken?*

Antwoord: *Zulk Eén, Die een waarachtig a) en rechtvaardig mens is b), en nochtans ook sterker dan alle schepselen, dat is: Die ook waarachtig God is. c).*

Vraag 16: *Waarom moet Hij een waarachtig en rechtvaardig Mens zijn?*

Antwoord: *Omdat de rechtvaardigheid Gods vorderde, dat de menselijke natuur, die gezondigd had, voor de zonde betaalde d); en dat een mens, zelf zondaar zijnde, niet kon voor anderen betalen e).*

- a. Gen. 3 : 15, Rom. 5 : 19, 1 Kor. 15 : 21.
- b. Jes. 53 : 9 en 11.
- c. Jes. 9 : 5, Jer. 23 : 5v., 1 Petr. 3 : 18.
- d. Gen. 2 : 17, Rom. 5 : 15; 8 3, 1 Kor. 15 : 21 en 47, Ez. 18 : 20, Hebr. 2 : 14 en 16v.
- e. Jes. 53 : 9 (vgl. b. en c.), Jer. 33 : 15, Ps. 49 : 8, Hebr. 7 : 26.

Verklaring van Vraag 16.

Deze vraag volgt zeer gepast op de voorafgaande. Want omdat het nu voldoende bekend is,

1. dat men voldoen moet;
2. dat dit niet kan geschieden door onszelf,
3. maar door de voldoening van de Middelaar, Die ons nu beschreven is, zo wordt nu 4. nog gevraagd, hoedanig deze Middelaar zijn moet.

Dit blijkt uit de antwoorden van de Catechismus op de Vragen 15, 16 en 17, waar over de Middelaar onderwezen wordt, dat Hij moet zijn: 1. een Mens, 2. een waarachtig Mens, d.w.z. een Mens uit de mensen, Eén Die dezelfde natuur niet slechts deelachtig is, maar ook blijft; 3. een volkomen rechtvaardig Mens, en 4. waarachtig God, en dus in één Persoon tezamen God en Mens, om Zich tussen de beide partijen te kunnen stellen, en Middelaar te zijn tussen God en de mensen.

De bewijzen van de Catechismus, ontleend aan het ambt van de Middelaar, zoals Die zijn moest, zijn zeer krachtig. Want:

Ten eerste moest de Middelaar een Mens zijn,

1. opdat Hij zou kunnen lijden en sterven. Want Hij heeft voor ons moeten voldoen door Zijn bloed te vergieten, aangezien zonder bloedstorting geen vergeving geschiedt, Hebr. 9 : 22. Ook heeft Hij voor ons moeten sterven, zoals God bedreigd had, Gen. 2 : 17: „Gij zult den dood sterven.”

2. Opdat Hij door Zijn lijden en dood de mens, die gezondigd had, zou verlossen, 1 Kor. 15 : 21: „Want dewijl de dood door een mens is, zo is ook de opstanding der doden door een Mens.” (Vgl. N.G.B., art. 19).

Ten tweede. Hij moest een waarachtig Mens zijn, d.w.z. Die een menselijke natuur bezat; en dat niet: uit niets geschapen of van de hemel gekomen, maar gesproten uit het menselijke geslacht, dat gezondigd had en van Adam voortgekomen was; en tevens aan alle zwakheden onderworpen, behalve aan de zonde, en wel om deze redenen.

Om *Gods rechtvaardigheid*, welke vorderde, dat dezelfde menselijke natuur die gezondigd had, voor de zonde zou betalen, Rom. 5 : 12: „Gelijk door één mens de zonde in de wereld ingekomen is en door de zonde de dood”, enz. Nu heeft de menselijke natuur, die van Adam voortgeplant is, gezondigd. Daarom moest de Middelaar geboren worden uit Adams nakomelingen, opdat Hij het ganse menselijke geslacht, dat gezondigd had, door Zijn voldoening verlossen zou, Ez. 18 : 20: „De ziel die zondigt, die zal sterven”; Hebr. 2 : 14: „Overmits dan de kinderen des vleses en bloeds deelachtig zijn, zo is Hij ook desgelijks derzelve deelachtig geworden, opdat Hij door den dood tenietdoen zoude dengene, die het geweld des doods had, dat is, den duivel”; vers 16: „Want waarlijk, Hij neemt de engelen niet aan, maar Hij neemt het zaad Abrahams aan”; en vers 17: „Waarom Hij in alles den broederen moest gelijk worden”, enz., en 1 Tim. 2 : 5: „Want er is één God, er is ook één Middelaar Gods en der mensen, de Mens Christus Jezus.” Ook Augustinus zegt in zijn boek „Over de ware godsdienst”: „Dezelfde natuur, die verlost moet worden, moest worden aangenomen.” (Vgl. N.G.B., o.a. art. 20).

Om de *waarheid Gods*, die veelal onze Middelaar beschrijft als een arm, zwak en veracht Mens, enz. Zo wordt Hij vooral door Jesaja getekend in het 53e hoofdstuk. Om *onze troost*. Want als wij niet wisten, dat Hij uit Adam was, zouden wij er niet zeker van kunnen zijn, dat Hij de beloofde Messias was; het Zaad der vrouw, Dat de kop der slang vertrad; onze Broeder, ons Hoofd, en wij Zijn leden, Gen. 3 : 15: „Datzelve (n.l. het Zaad der vrouw) zal u (n.l. de slang) den kop vermorzelen”, en Hebr. 2 : 11: „Want èn Hij Die heiligt, èn zij die geheiligd worden, zijn allen uit één; om welke oorzaak Hij Zich niet schaamt hen broeders te noemen.” Zou Hij nu onze Broeder kunnen zijn, dan moest Hij uit Adams kroost worden voortgebracht, volgens vers 14.

Opdat Hij een *getrouw Hogepriester* zou kunnen zijn, en onze zwakheden te hulp komen, Hebr. 2 : 17v.: „Waarom Hij in alles den broederen moest gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en een getrouw Hogepriester zou zijn in de dingen, die bij God te doen waren, om de zanden des volks te verzoenen. Want in hetgeen Hij Zelf verzocht zijnde geleden heeft, kan Hij dengenen die verzocht worden, te hulp komen.” (Vgl. N.G.B., art. 26; Hebr. 4 : 15).

Ten derde. De Middelaar moest een volkomen rechtvaardig Mens zijn, d.w.z. niet besmet met enige vlek van erfelijke of dadelijke zonden. Opdat Hij onze Verlosser zou kunnen zijn, d.w.z. dat Zijn offer niet voor Hemzelf, maar voor ons zou

gelden. Want zoals de Catechismus zegt: een Middelaar, Die Zelf een zondaar is, kan voor geen ander betalen. En voorwaar! indien Hij met enige zonde besmet was geweest, zo zou Hij Zelf Gods toorn niet hebben kunnen ontvlieden, veel minder de kwijtschelding en het leven voor anderen kunnen verdienen. Ook zou het lijden en de dood van Hem, Die niet onschuldig geleden had, in het oordeel Gods tot geen voldoening voor de zonden van anderen kunnen strekken. Daarom heeft God „Dien, Die geen zonde gekend heeft, zonde voor ons gemaakt”, d.w.z. tot een offer voor de zonde, „opdat wij zouden worden rechtvaardig Gods in Hem”, 2 Kor. 5 : 21, en Hebr. 7 : 26: „Want zodanig een Hogepriester betaamde ons, heilig, onnozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren, en hoger dan de hemelen geworden.” Daarom zegt Petrus van Christus, 1 P. 2 : 22: „Die geen zonde gedaan heeft en er is geen bedrog in Zijnen mond gevonden”, en in 3 : 18: „Christus heeft ook ééns voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zoude brengen.”

Op vier manieren is Christus volkomen rechtvaardig of heeft Hij de Wet volkomen volbracht:

1. Door *Zijn eigen gerechtigheid*. Want Hij alleen heeft een volkomen gehoorzaamheid betoond, zoals de Wet eiste.

2. Doordat Hij *een genoegzame straf voor onze zonden* gedragen heeft. Op deze twee manieren heeft Christus de Wet moeten voldoen. Want ingeval Zijn eigen gerechtigheid niet volkomen geweest was, dan zou Hij voor anderen niet hebben kunnen betalen. En indien ook de voldoening der straf niet genoegzaam geweest was, wij zouden door dat middel niet van de eeuwige dood verlost zijn. De eerste manier wordt genoemd: de voldoening der Wet door gehoorzaamheid, de andere: de voldoening der Wet door straf, die Hij n.l. voor ons gedragen heeft, opdat wij niet aan de eeuwige verdoemenis onderworpen zouden blijven.

3. Doordat Hij ons door Zijn Heilige Geest wederbaart, zodat wij in dit leven, uiterlijk en innerlijk, een nieuwe gehoorzaamheid aanvangen, zoals Gods Wet van degenen vereist, die met God weder verzoend zijn, en zodat wij een volkomen gehoorzaamheid in het eeuwige leven zullen bewijzen.

4. Doordat Hij de Wet geleerd, en gezuiverd heeft van alle dwalingen en vervalsingen, en de ware leer en het verstand daarvan teruggegeven heeft, zoals Hij zegt, Matth. 5 : 17: „Ik ben niet gekomen om die (n.l. de Wet) te ontbinden, maar te vervullen.”

Vraag 17: Waarom moet Hij tezamen waarachtig God zijn?

Antwoord: Opdat Hij uit kracht van Zijn Godheid de last van Gods eeuwige toorn aan zijn mensheid dragen, a) en ons de gerechtigheid en het leven verwerven en wedergeven zou b).

a. Jes. 9 : 5; 53 : 8, Hand. 2 : 24, 1 P. 3 : 18.

b. Jes. 43 : 11, Joh. 3 : 16, Hand. 20 : 28, 2 Kor. 5 : 19, 1 Joh. 1 : 2; 4 : 9.

Verklaring van Vraag 17.

Ten vierde. Hij heeft ook God moeten zijn, ja de ware en almachtige God; en niet een „gemaakt” God, of slechts met uitnemende gaven versierd, zoals de kettters verzinnen. Om deze oorzaken:

Oorzaak 1. Opdat Hij uit kracht van Zijn Godheid in Zijn vlees de oneindige toorn van God zou kunnen dragen, alsook de zware straf, die wel tijdelijk, maar aan de eeuwige straf gelijkvormig moest zijn. Want een bloot mens, die Gods toorn op

zich wilde laden, zou totaal verbrijzeld worden. Derhalve moest de Middelaar een oneindige kracht bezitten en God zijn, om een eeuwige straf te kunnen verdragen, zonder te wanhopen of vernietigd te worden.

Nu moest de straf van de Middelaar van een oneindige waarde zijn, om tegen de eeuwige straf te kunnen opwegen, opdat er een overeenkomst zou bestaan tussen de zonde en de straf.

En toch moest ze eindig zijn ten aanzien van de tijd. Want de Verlosser kon niet steeds onder de straf en in de dood blijven, maar Hij moest die overwinnen, om de weldaad der verlossing te volbrengen, d.w.z. ten volle verdienen, en, na ze verdiend te hebben, ons door Zijn kracht toeëigenen. Dit heeft de Middelaar allebei moeten doen (n.l. de rechtvaardigheid verdienen en ons toeëigenen, opdat Hij een volkomen Zaligmaker zou zijn, door verdienste én krachtdadige toepassing).

Maar geen van beide kon door een bloot mens gedaan worden, met welke kracht hij ook mocht begaafd zijn; omdat hij uit eigen vermogen de dood niet ontworstelen kon. Aangezien het dus nodig was, dat de Middelaar, Die ons van de dood zou verlossen, door Zijn kracht - in het vlees - de dood overwinnen moest en van Zichzelf afkeren, zo volgt daaruit, dat Hij ook waarachtig God moest zijn.

Oorzaak. 2. Opdat Zijn straf een genoegzame voldoening en vergelding voor onze zonden in Gods gericht zijn zou, moest Hij ons de verloren gegane *gerechtigheid en het leven verwerven* (n.l. door zijn verdiensten en voorbedding) *én wedergeven* (nl door Zijn kracht en Geest). Want onder alle zonden, die van het begin der wereld tot nu toe bedreven werden, is er niet één zo klein, of ze krenkt Gods oneindige Majesteit en verdient de eeuwige dood; en alle zonden zijn zo zwaar, dat ze zelfs door het eeuwig verderf van het schepsel niet gereinigd kunnen worden. Zo zien wij dus, dat de Middelaar van een oneindige waarde zijn moest, n.l. God. Want de waarde van dit rantsoen, waarom het Gode behaagt, is - zij het, ook tijdelijk - toch van een oneindig gewicht, en bestaat uit twee zaken, 1. de voortreffelijkheid van de Persoon, 2. de zwaarte van de straf.

De voortreffelijkheid van de Persoon blinkt hierin uit, dat God de Schepper Zelf lijdt; en Zijn lijden en sterven betekent oneindig meer dan de vernietiging van alle schepsel, en het is hoger te schatten dan al de heiligheid van engelen en mensen. Daarom is het, dat de Apostelen, wanneer zij over Christus' lijden spreken, bijna steeds denken aan Zijn godheid, Hand. 20 : 28: „De Gemeente Gods, welke Hij verkregen heeft door Zijn eigen bloed”; 1 Joh. 1 : 7: „Het bloed van Jezus Christus, Zijnen Zoon, reinigt ons van alle zonde”, en Joh. 1 : 29: „Zie, het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt.” Ja, God voegt zelfs in het paradijs deze dingen tezamen, Gen. 3 : 15: „Het Zaad der vrouw zal de slang de kop vermorzelen, en hij zal Het de verzenen vermorzelen.”

Tegenwerping. De volkomen vervulling der Wet door gehoorzaamheid kon een voldoening zijn voor onze zonden. Evenwel kon een bloot mens die voldoende volbrengen, als hij maar rechtvaardig was. Derhalve was het dus niet nodig, dat de Middelaar ook God was.

Antwoord. 1. De volkomen gehoorzaamheid aan de Wet kon geen voldoening geven voor de zonden, nadat ze overtreden werd. Want Gods rechtvaardigheid eiste ook een genoegzame straf voor de bedreven overtreding, omdat Hij gezegd had, Gen. 2 : 17: „Ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven.” 2. Al gaf men toe, dat een bloot schepsel door zijn gehoorzaamheid de Wet volkomen vervullen kon, dan zou deze gehoorzaamheid toch nog niet kunnen gelden voor een

ander, aangezien alle mensen verplicht zijn deze gehoorzaamheid te bewijzen. Daarom was het nodig, dat de Middelaar een afdoende straf voor ons leed, en daarom met Goddelijke kracht begiftigd was. Want ook de duivelen kunnen de last van Gods toom niet dragen, veel minder een mens.

Aanhoudend bezwaar. Maar de duivelen en goddelozen dragen die, en worden gedwongen om de eeuwige toorn Gods te dulden.

Antwoord. Zij verdragen ze wel, maar niet zo, dat zij ooit aan Gods rechtvaardigheid genoegdoen of aan de straf ontkomen kunnen. Want hun straf duurt voor eeuwig. En Gods Zoon moest de last van Gods toom ó, dragen, dat Hij, na de voldoening volbracht te hebben, deze toom van Zichzelf en van ons afkeerde.

Want Zijn straf was wel tijdelijk, maar toch van gelijke waarde als een eeuwige, en wel om twee oorzaken. 1. Om de waardigheid van de Persoon, Die stierf, Welke God is, Hand. 20 : 28, Rom. 8 : 3. 2. Om de grootte van de straf. Want Hij verdroeg de onuitsprekelijke pijnen der hel en het gevoel van Gods toom tegen de zonden der ganse wereld, Ps. 116 : 3: „De angsten der hel hadden mij getroffen”; Deut. 4 : 24: „Want de HEERE uw God is een verterend vuur”, en Jes. 53 : 6: „Doch de HEERE heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen.” Daaruit kan men verstaan, waarom Christus zo zeer de dood vreesde, terwijl vele martelaars zich vrijmoedig aanboden om te sterven.

Oorzaak 3. Opdat Hij de verborgen wijsheid en wil van God, tot verlossing van het menselijke geslacht, zou voortbrengen uit de schoot des Vaders, welke Hij niet had kunnen begrijpen, tenzij Hij ook God was. Want geen schepsel kon in eeuwigheid die raad kennen of ontdekken, tenzij Gods Zoon ze had bekendgemaakt, Joh. 1 : 18: „Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in den schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard.”

Oorzaak 4. Opdat Hij ons de Heilige Geest kon geven, en ons door die Geest de weldaden, die Hij door Zijn dood verkreeg, n.l. de vergeving der zonden, de gerechtigheid en het eeuwige leven zou schenken en altijd bewaren. Want het was niet voldoende, dat de Middelaar voor ons tot een offer werd en bij God voor ons intrad. Maar het was ook nodig, dat Hij beloofde, dat wij eenmaal zouden ophouden God met de zonden te vertoornen.

Dit kon van niemand van ons beloofd worden vanwege onze verdorvenheid, dan Die macht had om ons de Heilige Geest te geven, en ons door die Geest naar Gods beeld te vernieuwen. Maar het komt alleen God toe - aan Wie deze Geest eigen is, Joh. 15 : 26: „Dien Ik u zenden zal van den Vader” - om de Heilige Geest te geven en door die Geest de harten der mensen te wederbaren. Want de Heere der natuur kan alleen de natuur weer herstellen en vernieuwen.

Oorzaak 5. Het was te voren geprofeteerd, Jer. 23 : 6, dat de Messias zou zijn „De HEERE Jehovah) onze gerechtigheid”, hetgeen alzo vervuld en zo geschieden moest.

Tegenwerping. De beledigde Partij kan geen Middelaar zijn. Christus is de Middelaar. Dus kan Hij derhalve de beledigde Partij - dat is: God - niet zijn.

Antwoord. De beledigde Partij kan toch wel Middelaar zijn, wanneer deze Partij meer dan één natuur heeft.

5. *Wie deze Middelaar is, Die God én Mens is.*

Vraag 18: Maar wie is deze Middelaar, Die tezamen waarachtig God en een waarachtig, rechtvaardig Mens is?

Antwoord: Onze Heere Jezus Christus ^{a)}, Die ons van God tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en tot een volkomen verlossing geschonken is b).

a. Matth. 1 : 23, Jes. 7 : 14, Luk. 2 : 11, Joh. 14 : 6, Hand. 4 : 12, 1 Tim. 2 : 5; 3 : 16.

b. 1 Kor. 1 : 30.

Verklaring van Vraag 18.

Tot nu toe werd behandeld, hoedanig de Persoon des Middelaars zijn moest. Nu wordt verder onderzocht, Wie Hij is. Hem moeten wij kennen, zullen wij Hem aanroepen. En hoe zouden wij er zeker van kunnen zijn, dat de betaling voor ons geschied was, indien wij onze Borg niet kenden, Die Zich in onze plaats gesteld heeft. Daarom wordt hier onderwezen: ten eerste, dat onze Heere *Jezus Christus* de Middelaar is, en ten tweede, dat Hij ons van God, mét al Zijn schatten geschonken is.

Dat Jezus Christus, onze Heere, de Middelaar is, en ook alleen zijn kan, wordt met deze redenen bewezen.

1. De Middelaar moest waarachtig God zijn, zoals reeds aangetoond werd. God de Vader kon het niet zijn, want Hij werkt niet door Zichzelf of zonder middel, maar door de Zoon en door de Heilige Geest; en Hij wordt Zelf geen gezant noch door iemand gezonden, maar Hij zendt Zelf de Middelaar. Ook kon het de Heilige Geest niet zijn. Want Die moest door de Middelaar in de harten der uitverkorenen gezonden worden. Daarom is alleen Gods Zoon de Middelaar.
2. De Middelaar moest door Zijn verdiensten en macht, voor ons het verloren recht om kinderen Gods te zijn, terugverwerven. En daarom moest Hij Zelf ook het recht en de Naam van Gods Zoon bezitten, en dat niet uit genade, maar van nature. Want als iemand aan een ander iets meedelen zal, dan moet hij het zelf eerst bezitten, Joh. 8 : 36: „Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn”; Joh. 1 : 12: „Zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijnen Naam geloven”, en Ef. 1 : 5v.: „Die ons te voren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen door Jezus Christus in Zichzelven, enz., Hij heeft ons begenadigd in den Geliefde.” En dus is alleen het Woord, Welke de natuurlijke Zoon van God

is, de Middelaar; en niet de Vader, want de Vader is geen Zoon, maar Hij heeft ons door Zijn Zoon tot kinderen moeten aannemen. Noch ook de Heilige Geest, want de Heilige Geest is geen Zoon, maar moest door de Zoon gezonden worden, Die de Middelaar is.

3. De Middelaar moest ons de verborgen wil van God openbaren, een Voorspraak zijn, ons wederbaren enz. En uitsluitend de Zoon is de Persoon, door Wie God de Vader ons Zijn wil openbaart, de Heilige Geest geeft en ons tot nieuwe schepselen maakt. Want de Zoon is het Woord, en de Voorspraak bij de Vader; en door de Zoon geschiedt de tweede schepping, die in de Heilige Schrift daarom steeds met de eerste (schepping) verbonden wordt. Want door Dezelfde, door Wie de eerste schepping geschiedde, moest ook de tweede uitgewerkt worden, Joh. 1 : 3: „Alle dingen zijn door Hetzelve (n.l. het Woord) gemaakt”, vergeleken met 2 Kor. 5 : 17, Gal. 6 : 15, Ef. 2 : 10, Kol. 1 : 16, Hebr. 1 : 2. Hieruit volgt, dat alleen de Zoon de Middelaar is.
4. De Middelaar moest de Heilige Geest van Zichzelf, en niet door een ander zenden. Alleen de Zoon zendt de Heilige Geest, niet door een ander. Want de Vader zendt Hem wel, maar door de Zoon; en de Zoon zendt Hem onmiddellijk van de Vader, zoals Hij zegt: „Dien Ik u zenden zal van den Vader”, Joh. 15 : 26.
5. De Middelaar moest voor ons lijden en sterven. Het is alleen de Zoon, Die de menselijke natuur aangenomen en voor ons geleden heeft en gestorven is, 1 Tim. 3 : 16: „God geopenbaard in het vlees”, en 1 P. 3 : 18: „Christus heeft ook ééns voor de zonden geleden, Die wel is gedood in het vlees.”
6. Dat de Zoon de Middelaar is, wordt bewezen uit vergelijking van de openbaringen en profetieën van het Oude Testament mét de vervulling ervan in het Nieuwe.
7. Het wordt ook bewezen uit de werken en wonderen, die Christus gedaan heeft, Matth. 11 : 4v.: „Gaaf henen en boodschapt Johannes weder, hetgeen gij hoort en ziet: De blinden worden ziende”, enz.; Joh. 5 : 36: „Dezelve werken die Ik doe, getuigen van Mij, dat Mij de Vader gezonden heeft”; 7 : 31: „Wanneer de Christus zal gekomen zijn, zal Hij ook meer tekenen doen dan die, welke Deze gedaan heeft?”, en 14 : 11: „Geloof Mij om de werken zelve.”
8. Het wordt ten slotte bewezen uit het onfeilbaar getuigenis van de Heilige Schrift. Zie b.v. 1 Tim. 2 : 5: „Er is ook één Middelaar Gods en der mensen, de Mens Christus Jezus”, en 1 Kor. 1 : 30: Christus „is ons geworden wijsheid van God, en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing”, waar men erop dient te letten, dat dit verstaan moet worden, alsof er geschreven stond: Hij is de Leraar der wijsheid, de Rechtvaardigmaker, de Heiligmaker en Verlosser, d.w.z. de Middelaar en Zaligmaker dank zij Zijn verdiensten en kracht. Men moet ook uit deze tekst opmerken, dat er staat, dat Hij ons van God geworden, d.w.z. gesteld en gegeven is. Er moest een Middelaar van ons gegeven worden en uit ons voortkomen, omdat wij overtreden hadden. Maar wij konden niemand onder ons vinden, omdat wij allen tezamen kinderen des toorns waren. Daarom was het nodig, dat ons een Middelaar door God gegeven werd, en ook wel een Derde, d.w.z. een Zodanige, Die noch alleen God, noch alleen mens, maar allebei was; opdat Hij voor ons een offerande zou kunnen worden, en door Zijn aangenaamheid, waardoor Hij alles bij God kon bewerkstelligen, ons met God verzoenen zou.

Terloops dient er hier ook op gelet te worden, dat de gerechtigheid en heiligheid in

ons, vóór de val, één en dezelfde zaak geweest is, n.l. een gelijkvormigheid met God en Diens Wet, die in ons was; zoals dit ook één zaak is in de heilige engelen. Maar nu, na de val, is het niet meer één zaak, maar twee verschillende zaken in ons. Want onze gerechtigheid is Christus, en onze rechtvaardigheid is de toerekening van Christus' gerechtigheid, waardoor wij voor God voor rechtvaardig gerekend worden. En onze heiligheid is onze aangevangen gelijkvormigheid met God, en uit deze gelijkvormigheid met God in ons, komt de heiligmaking, welke hier onvolmaakt is, maar in het toekomstige leven volmaakt zal worden; want daar zullen de rechtvaardigheid en heiligheid ook weer in ons één zaak zijn.

En dit moge voldoende zijn, wat betreft de Persoon des Middelaars. De hoofdsom der leer is deze:

1. Dat Hij *God is*, zoals geschreven staat, Joh. 1 : 1 en 3: „Het Woord was God. Alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt”; Hand. 20 : 28: „de Gemeente Gods, welke Hij verkregen heeft door Zijn eigen bloed”; Rom. 1 : 4: „Die krachtiglijk bewezen is te zijn de Zone Gods naar den Geest der heiligmaking”, en 1 Joh. 5 : 7: „Drie zijn er, Die getuigen in den hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest; en deze Drie zijn één.” Hier dienen bijgevoegd te worden de getuigenissen (n.l. uit de Schriften), waarin aan Christus een Goddelijke dienst wordt toegeschreven: aanroeping, verhoring, en de werken die alleen Gode eigen zijn; alsmede de teksten, waar Christus met de naam *Jehovah* genoemd wordt, zoals Jer. 23, Zach. 2 en Mal. 3; zoals ook op Christus moet toegepast worden, hetgeen van *Jehovah* gezegd wordt, Jes. 6 : 9v., vergeleken met Joh. 12 : 40, enz.

2. Dat Hij een *waarachtig Mens* is. Hiertoe behoren de getuigenissen, die zeggen, dat Christus een Mens is, 1 Tim. 2 : 5; een Zoon des mensen, Matth. 25 : 31; een Zoon van Abraham, Matth. 1 : 1; de Vrucht des buiks van Maria, Luk. 1 : 31; geworden uit den zede Davids naar het vlees, Rom. 1 : 3 en 9 : 5; dat Hij in het vlees gekomen is, 1 Joh. 4 : 2; ook die uitspraken, waar aan Christus de eigenschappen van een mens worden toegekend, zoals: groeien, eten, drinken, iets niet weten, moede worden, rusten, besneden, gedoopt, bedroefd en verblijd worden, enz.

3. Dat deze (twee) naturen in Christus *één Persoon* uitmaken. Hiertoe behoren de uitspraken van de Heilige Schrift, die zaken toeschrijven aan Zijn Goddelijke natuur, die Hem naar de menselijke eigen zijn, en dan weer aan Zijn menselijke, die uitsluitend aan de Goddelijke natuur toekomen. Dit geschiedt echter door een oneigenlijke spreekwijze, die door de oudvaders genoemd werd: de mededeling der eigenschappen, zoals in Joh. 1 : 14: „Het Woord is vlees geworden”; Hebr. 2 : 14: „Zo is Hij ook desgelijks derzelve deelachtig geworden”; Hand. 20 : 28: God heeft Zijn Gemeente verkregen „door Zijn eigen bloed”; Joh. 8 : 58: „Eer Abraham was, ben Ik”; Matth. 28 : 20: „Ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld”; Hebr. 1 : 1v.: God „heeft in deze laatste dagen tot ons gesproken door den Zoon; Welken Hij gesteld heeft tot een Erfgenaam van alles, door Welken Hij ook de wereld gemaakt heeft”, enz.; 1 Joh. 4 : 3: „Alle geest, die niet belijdt dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, die is uit God niet”, en Rom. 9 : 5: „Welker zijn de Vaders en uit welke Christus is, zoveel het vlees aangaat, Dewelke is God boven allen te prijzen in der eeuwigheid. Amen”,

6. *Dat er maar één Middelaar is.*

Er is slechts één Middelaar, zoals de Apostel betuigt, 1 Tim. 2 : 5: „Er is één God, er is ook één Middelaar Gods en der mensen”, enz.

De reden is, dat alleen Gods Zoon de Middelaar is, en alleen het ambt van

Middelaar kan uitvoeren. Er is maar één natuurlijke Zoon van God, dus is er ook maar één Middelaar.

Tegenwerping. De heiligen bidden toch ook voor ons. Dus zijn zij ook middelaars.

Antwoord. Er is een groot verschil tussen het voorbidden van Christus en dat van de heiligen, zolang zij in deze wereld leven en voor henzelf en anderen bidden, zelfs voor hun achtervolgers en vijanden. Want de heiligen steunen op Christus' verdiensten, en Christus op die van Hemzelf. Christus heeft Zich alleen als Borg en Voldoener voor ons aangeboden, door Zichzelf voor ons te heiligen; d.w.z. dat Hij (voor ons) in het oordeel Gods treedt; en dat kan van de heiligen niet gezegd worden.

Tegenwerping. Aangezien er vele middelen tot onze zaligheid zijn, zijn er ook vele middelaars.

Antwoord. Dat volgt niet. Want het is niet hetzelfde, een middel én een Middelaar der zaligheid te zijn.

Over het Verbond Gods.

Te voren is opgemerkt, dat de Middelaar een Persoon is, Die twistende partijen, n.l. God en de mens verzoent. Deze verzoening wordt in de Schrift *verbond* of *testament* genoemd, waaronder steeds de Middelaar begrepen moet worden. Want er is geen middelaar, of hij is het van enig verbond en een verzoener van twistende partijen. Daarom wordt na de leer van de Middelaar zeer geschikt het onderricht inzake Gods verbond geplaatst. Daarbij gaat het vooral over deze vragen:

1. Wat het verbond Gods met de mens(en) betekent, dat door de Middelaar opgericht wordt.
2. Of er ook tussen God en de mensen een verbond tot stand kan komen zónder Middelaar.
3. Hoeveel verbonden er zijn, d.w.z. of er twee verbonden zijn.
4. Waarin het Oude en Nieuwe Verbond of Testament overéénkomen, en waarin ze verschillen.

1. Wat het verbond Gods met de mens betekent, dat door de Middelaar opgericht wordt.

‘Een verbond in het algemeen is een onderlinge overeenkomst of verbintenis van twee partijen, waardoor de een zich aan de ander verplicht tot bepaalde diensten, onder toevoeging van tekenen en zegelen tot nadere bevestiging, opdat de belofte onverbrekkelijk zij.’ Hieruit laat zich gemakkelijk de beschrijving van het verbond Gods met de mensen afleiden.

Want *Gods verbond* met de mensen is een onderlinge overeenkomst en verbintenis, waardoor God er de mensen van verzekert, dat Hij hun genadig zijn wil, de zonden vergeven, een nieuwe gerechtigheid, de Heilige Geest en het eeuwige leven schenken wil door en om Zijn Zoon, de Middelaar; én waardoor de mensen zich hunnerzijds aan God verplichten tot geloof en boetvaardigheid; d.w.z. om deze zo grote weldaden met een waarachtig geloof te ontvangen en om aan God een ware

gehoorzaamheid te bewijzen. Deze onderlinge verplichting van God en de mensen wordt door uiterlijke tekenen bevestigd, die men sacramenten noemt. Want het zijn heilige tekenen, die getuigen van deze wil van God jegens ons, en van onze dankbaarheid en verplichting jegens God.

Een *testament* heet doorgaans de uiterste wil van de mens, waardoor hij voor zijn dood regelt en vaststelt, wat hij wil, dat er na zijn dood met zijn bezittingen gebeuren zal. In de Schrift worden de woorden „verbond” en „testament” van God voor een en dezelfde zaak gebruikt, n.l. voor onze verzoening met God of voor deze onderlinge verplichting, waarbij God ons Zijn genade met woorden en tekenen toezegt, en wederom van ons de belofte van gehoorzaamheid vraagt (eist). Deze verzoening wordt het *Verbond* genoemd vanwege de wederzijdse beloften van God en de mensen, om bepaalde goederen te geven, en wederom bepaalde diensten te bewijzen. Het wordt ook wel *Testament* genoemd. Want deze verzoening is bevestigd en bekrachtigd, doordat de dood van de Testamentmaker ertussen kwam, en Hij heeft ons door Zijn dood de verzoening verkregen en nagelaten; evenals de ouders, bij hun sterven, hun goederen aan hun kinderen nalaten.

Deze reden wordt ons opgegeven in Hebr. 9 : 15-17: „En daarom is Hij de Middelaar des Nieuwen Testaments, opdat, de dood daartussen gekomen zijnde tot verzoening der overtredingen, die onder het eerste Testament waren, degenen die geroepen zijn, de belofte der eeuwige erfenis ontvangen zouden. Want waar een testament is, daar is het noodzaak, dat de dood des testamentmakers tussenkome; want een testament is vast in de doden, dewijl het nog geen kracht heeft, wanneer de testamentmaker leeft.” Want de testamentmaker mag, zolang hij leeft, zijn (laatste) wil veranderen. Het Hebreeuwse woord *Berith* betekent alleen verbond. Maar de Griekse Overzetter („Septuagint”, de vertaling van het Oude Testament) hebben het vertaald met *Diathèkè*, welk woord zowel verbond als testament betekent. Daaruit wordt ons duidelijk, dat de Brief aan de Hebreëen niet in het Hebreeuws (zoals sommigen denken), maar eerst in het Grieks geschreven werd.

Tegenwerping. Een testament is niet vast dan door de dood des testamentmakers. Maar God kan niet sterven. Daaruit volgt dus, dat Christus óf geen God is, óf, indien Hij God is, dat Zijn testament, d.w.z. de verzoening der mensen met God, niet vast is.

Antwoord. Christus, Die God is, stierf, Hand. 20 : 28: God heeft Zijn Gemeente verkregen door „Zijn eigen bloed”, maar naar Zijn menselijke natuur. Want Christus is de Testamentmaker ten aanzien van het feit, dat Hij God én Mens is. Maar Hij is als Mens gestorven, alleen naar Zijn menselijke natuur; zoals Petrus verklaart, 1 P. 3 : 18: „Die wel is gedood in het vlees.”

2. Hoe tussen God en de mensen een verbond gemaakt kan worden.

Dit verbond kon niet gemaakt worden zonder Middelaar. Want wij konden niet voldoen, noch met God verzoend worden, noch de weldaad der verzoening - door een ander verkregen - deelachtig worden. Ook heeft God ons vanwege Zijn gerechtigheid niet in genade willen aannemen zonder volkomen voldoening. Daarom was er een Middelaar nodig, Die dit verbond met Zijn dood bevestigde; zoals al eerder, bij de leer over de Middelaar, in de tweede vraag, breder verklaard is.

3. Hoevele verbonden er zijn, n.l. of er twee verbonden zijn.

Het verbond Gods is ten opzichte van zijn wezen énerlei, maar tweeledig ten

opzichte van bepaalde omstandigheden; of: het is énerlei ten opzichte van zijn voornaamste voorwaarden, die God met ons, en wij met God bedingen; en tweeledig ten opzichte van enige andere condities, die niet zozeer tot het wezen des verbonds behoren; of, zoals sommige zeggen, die de wijze van bediening betreffen, waarop dit verbond verschillend is uitgevoerd.

Het verbond is énerlei wat zijn wezen betreft.

1. Want er is één God en één Middelaar Gods en der mensen, één manier van verzoening, en van meetaf één weg der zaligheid voor alle mensen, die zalig werden en ooit zalig zullen worden. Er is echter een grote en belangrijke kwestie, of n.l. onze voorouders onder het Oude Verbond op een andere wijze zalig geworden zijn dan wij; en als dit punt niet zuiver verklaard wordt, zal het de leer des Evangelies aanzienlijk verdonkeren.

Maar van de weg der zaligheid getuigen de volgende teksten. Hebr. 13 : 8: „Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en in der eeuwigheid”; Ef. 1 : 22 en 4 : 15v.: Het Hoofd is „Christus, uit Welken het gehele lichaam bekwamelijk samengevoegd zijnde”, enz.; Hand. 4 : 12: „Er is ook onder den hemel geen andere Naam, Die onder de mensen gegeven is, door Welken wij moeten b' zalig worden” (dan de Naam Jezus); Matth. 11 : 27: „Niemand kent den Zoon dan de Vader, noch iemand kent den Vader dan de Zoon en dien het de Zoon wil openbaren”; Joh. 14 : 6: „Ik ben de Weg en de Waarheid en het Leven. Niemand komt tot den Vader dan door Mij.” Hij wil zeggen: „Alleen Ik ben de Weg”, door Wie ook Adam tot de zaligheid gekomen is. Luk. 10 : 24: „Vele profeten en koningen hebben begeerd te zien hetgeen gij ziet”, en Joh. 8 : 56: „Abraham uw vader heeft met verheuging verlangd, opdat hij Mijnen dag zien zoude; en hij heeft hem gezien en is verblijd geweest.” Derhalve hebben al degenen, die onder de Wet en onder het Evangelie zalig worden, op deze enige Middelaar Christus met een vast geloof gezien, en zijn door Hem met God verzoend en zalig gemaakt. Dus is er geen ander verbond, dan alleen dit ene.

2. De voornaamste voorwaarden, die het wezen des verbonds uitmaken, zijn voor en na Christus' komst enerlei. Want voor en na Zijn komst belooft God de vergeving der zonden aan alle gelovigen en boetvaardigen; en zij verplichten zich van hun kant aan God, om te geloven en waar berouw te tonen (Hand. 10 : 43 en 13 : 38v.).

Het verbond is ook tweeledig, n.l. het *Oude* en het *Nieuwe*: ten opzichte van enkele omstandigheden en andere condities, die niet zozeer tot het wezen des verbonds behoren, maar tot de verschillende manieren, waarop dit éne verbond op verschillende tijden is ingericht; opdat de gelovigen de voornaamste voorwaarden van het verbond des te gemakkelijker zouden kunnen verkrijgen. Welke deze omstandigheden zijn, zal uit het vervolg blijken.

4. Waarin het Oude en Nieuwe verbond of Testament overeenkomen en verschillen.

Aangezien het verbond enerlei is en de Schrift toch van twee verbonden spreekt, dient men erop te letten, waarin het Oude en Nieuwe Testament overéénkomen en waarin zij onderling verschillen.

Zij komen in het volgende overeen:

1. Dat er *één Auteur* of Bewerker van beide is, n.l. God. Ook hebben ze beide één Middelaar, n.l. Christus.

Tegenwerping. Mozes is de middelaar van het Oude Testament geweest.

Antwoord. Mozes was de middelaar zelf niet, maar alleen een voorbeeld van de

Middelaar, Die door hem afgebeeld werd en in die tijd er al was. Nu is Christus alleen, zonder dat iemand Hem uitbeeldt, in het vlees geopenbaard, en wordt Hij niet door enige voorbeelden bedekt.

2. In beide (testamenten) is er een *belofte der genade*, van de vergeving der zonden en van het eeuwige leven, welke de gelovigen uit genade gegeven zal worden door Christus en om Zijntwil. Want God heeft dezelfde genade aan degenen die in Christus geloven, eertijds beloofd, als Hij ook nu nog belooft, Gen. 22 : 18: „In uwen Zade zullen gezegend worden alle volken der aarde”; Gen. 3 : 15: Het Vrouwenzaad zal de slang „den kop vermorzelen”, en 17 : 7: „Om u te zijn tot een God en uwen zade na u”; Joh. 3 : 36: „Die *in* den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven”, en Hand. 15 : 11: „Wij geloven door de genade des Heeren Jezus Christus zalig te worden op zulke wijze als ook zij.” Wij spreken hier in het algemeen over de belofte der genade, niet over bepaalde omstandigheden ervan.

3. Ten opzichte van ons is in beide testamenten *enerlei voorwaarde* toegevoegd. Want God eist in beide verbonden van de mens: geloof en boetvaardigheid, Gen. 17 : 1: „Wandel voor Mijn aangezicht en wees oprecht”, en Marc. 1 15: „Bekeert u en gelooft het Evangelie.”

Maar zij (n.l. die beide Testamenten) zijn ook onderscheiden.

1. Van de zijde Gods, *wat betreft de belofte*. Want in het Oude Testament had God een bijzondere belofte gedaan, dat Hij Zijn gemeente het land Kanaän geven en haar bewaren zou, tot de komst van de Messias toe, Die in dat land en uit dat volk geboren zou worden; welke belofte het Nieuwe Testament niet kent. Want daarin heeft God alleen in het algemeen beloofd, dat Hij Zijn gemeente bewaren en haar te allen tijde een schuilplaats bereiden zou.

2. In de *belofte der genade en des geloofs* zelf. Want in het Oude Verbond vergaf God de zonden. En de gelovigen vertrouwden, dat hun zonden vergeven waren omwille van de Messias en Diens offerande, die nog komen moest. Maar onder het Nieuwe (belooft Hij zulks) om de Messias en Diens offer, dat reeds gebracht is.

3. Er zijn *verschillende tekenen* bij de belofte der genade gevoegd. Onder het Oude Testament waren er vele en lastige tekenen, zoals de besnijdenis, het Pascha, de offers en sacrificiën. Onder het Nieuwe zijn er slechts weinige en eenvoudige: de Doop en het Avondmaal des Heeren.

4. Het éne is *klaarder* dan het andere. Het Oude bezat vele schaduwen en voorbeelden (van toekomstige goederen, zoals priesters, offers enz.), en dus waren alle dingen daar veel duisterder. In het Nieuwe bezitten wij de vervulling der voorbeelden; en daarom zijn alle dingen veel klaarder, zowel in de sacramenten als in de leer.

5. Er zijn *verschillende gaven*. Onder het Oude waren de gaven van de Heilige Geest spaarzamer uitgestort, maar onder het Nieuwe zijn deze overvloediger, Jer. 31 : 31: „Ik zal een nieuw verbond maken”; Joël 2 : 29: „Ik zal Mijnen Geest uitgieten.” en 2 Kor. 3 : 7vv.: „Indien de bediening des doods ... in heerlijkheid is geweest, also dat de kinderen Israëls het aangezicht van Mozes niet konden sterk aanzien om de heerlijkheid zijns aangezichts, die tenietgedaan zou worden, hoe zal niet veel meer de bediening des Geestes in heerlijkheid Zijn? Want indien de bediening der verdoemenis heerlijkheid geweest is, veel meer is de bediening der rechtvaardigheid overvloediger in heerlijkheid.”

6. *De tijd*, hoe lang deze verbonden duren, is verschillend. Want het Oude was tijdelijk, het duurde tot de Messias toe; het Nieuwe is eeuwig, zoals er geschreven staat: „Ik zal een eeuwig verbond met hen maken”, Jer. 32 : 40.

7. *Wat ons aangaat*: wij worden onder beide verbonden tot verschillende dingen verplicht. Onder het Oude was het volk verbonden, om niet alleen de Tien Geboden of de Wet der zeden te onderhouden, maar ook de ceremoniële wetten en burgerlijke rechten, die door Mozes van Gods wege waren ingesteld. Onder het Nieuwe zijn wij alleen verplicht, de Wet der zeden en het gebruik der sacramenten waar te nemen. Want de Ceremoniële wetten zijn nu afgeschaft en de Burgerlijke wetten van Mozes zijn nu middelmatige zaken.

8. Het Oude is *niet zo uitgebreid* als het Nieuwe. Onder het Oude was de Gemeente alleen tot het Joodse volk beperkt, waar zich de anderen, die zalig wilden worden, bij moesten aansluiten. Onder het Nieuwe is de Kerk onder alle volken verspreid en behoren tot haar alle gelovigen, van welke natie, conditie of taal ze ook zijn.

Opmerking. Het Oude Testament of verbond wordt in de Schrift dikwijls voor de Wet genomen, n.l. ten opzichte van dat deel, dat voornamelijk daarover handelt. Want onder het Oude Testament wordt meer op de Wet aangedrongen, en die had toen veel delen, en het Evangelie was toen veel duisterder. Daarentegen wordt het Nieuwe Testament of verbond meestal voor het Evangelie genomen. Want onder het Nieuwe is een groot deel der wetgeving afgeschaft en is het Evangelie klaarder geopenbaard.

Vraag 19: Waaruit weet gij dat?

Antwoord: Uit het Heilig Evangelie, hetwelk God Zelf eerst in het paradijs geopenbaard heeft ^{a)} en daarna door de heilige Patriarchen en Profeten heeft laten verkondigen b), en door de offeranden en andere ceremoniën der Wet laten vóórbeelden c), en ten laatste door Zijn eniggeboren Zoon vervuld d).

a. Gen. 3 : 15.

b. Gen. 22 : 18; 26 : 4; 49 : 10v., Hand. 3 : 22-24; 10 : 43, Rom. 1 : 2, Hebr. 1 : 1.

c. Johs. 5 : 46.

d. Rom. 10 : 4, Gal. 3 : 24; 4 : 4, Kol, 2 : 17.

Verklaring van het Evangelie.

Bij de bespreking van de Middelaar is het nodig, dat men ook handelt over de leer, waarin de Middelaar aangewezen, beschreven en aangeboden wordt, d.w.z. over het Evangelie; en over het middel - n.l. het geloof - waardoor wij Hem en al Zijn weldaden deelachtig gemaakt worden; en wel:

1. omdat daarin voornamelijk over Hem gehandeld wordt, en geleerd, Wie en hoedanig de Middelaar is:

2. omdat de Middelaar de Auteur van het Evangelie is. Want dat te ontdekken en te verkondigen behoort mede tot het ambt van de Middelaar, zoals de Schrift spreekt in Joh. 1 : 18: „De eniggeboren Zoon, Die in den schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard”;

3. omdat het (Evangelie n.l.) een deel van het verbond is, ja het Nieuwe verbond en het Evangelie komen zo nauwkeurig overeen, dat het één vaak voor het andere genomen wordt.

De voornaamste vraagstukken hierbij zijn:

1. Wat het Evangelie is.

2. Of het Evangelie een nieuwe leer is, dan wel of het steeds in de Gemeente

bekend was.

3. Waarin het Evangelie onderscheiden is van de Wet.
4. Welke de vruchten des Evangelies zijn.
5. Waaraan de zekerheid van het Evangelie gekend wordt.

1. Wat het Evangelie is.

Het woord *Evangelie* betekent volgens het Grieks:

1. een blijde boodschap,
2. een offer, dat aan God gebracht wordt voor een blijde boodschap, en
3. een beloning of gift, die aan de bringer van de blijde boodschap te beurt valt. Nu betekent het woord hier: de leer of blijde boodschap van Christus' komst in het vlees, Luk. 2 : 10: „Want ziet, ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal.”

De woorden *Epangelia* en *Evangelium* verschillen van elkaar; want het eerste woord is de belofte, dat de Messias komen zou, terwijl het Evangelie de boodschap van Zijn komst is. Toch wordt dit verschil in betekenis niet altijd gemaakt, ze is trouwens meer in het woord dan in de zaak zelf gelegen. Want de weldaden van de Messias zijn onder de belofte en bij de vervulling enerlei. (Vgl. Joh. 8 : 56 en 14 : 6, Hebr. 13 : 8).

Wat het Evangelie is, wordt in de Vragen 18, 19 en 20 van de Catechismus uiteengezet. Het wil zeggen, dat het een leer van God is, die door de Zoon, als Middelaar, al dadelijk na de zondeval van het menselijke geslacht, geopenbaard werd; belovende daarbij aan allen die geloven en zich van harte bekeren, vergeving van zonden, verlossing van de dood, de vervloeking en toom van God, alsook gerechtigheid en eeuwig leven, en dat alles: uit genade, om en door die Zoon van God, de Middelaar. Door middel van deze leer werkt de Heilige Geest krachtdadig, en ontsteekt in het hart der uitverkorenen geloof en boetvaardigheid als het beginsel van het eeuwige leven. Men zou het (Evangelie n.l.) ook als volgt kunnen omschrijven: het Evangelie is een leer van God, die allereerst in het paradijs is geopenbaard, daarna door de Patriarchen en Profeten werd verkondigd, door de offers en andere ceremoniën der Wet afgebeeld, en ten slotte door Zijn eniggeboren Zoon vervuld; terwijl het ons nader leert, dat Gods Zoon, onze Heere Jezus Christus, ons geworden is tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing, d.w.z. tot een volkomen Middelaar, Die voor de zonden van het menselijke geslacht voldoening bracht en het de gerechtigheid en het eeuwige leven terugschonk, voor zover zij Hem door een waar geloof ingeplant zijn en Zijn weldaden omhelzen.

Deze omschrijving vindt bevestiging in al die teksten, die de korte inhoud (= summa) van het Evangelie bevatten, zoals Joh. 6 : 40: „En dit is de wil Desgenen Die Mij gezonden heeft, dat een iegelijk die den Zoon aanschouwt en in Hem gelooft, het eeuwige leven hebbe; en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage”, Hand. 13 : 38: „Zo zij u dan bekend, mannen broeders, dat door Dezen u vergeving der zonden verkondigd wordt”; Luk. 24 : 47, waar gezegd wordt, dat „in Zijnen Naam gepredikt (moet) worden bekering en vergeving der zonden onder alle volken”, en Joh. 1 : 17: „De Wet is door Mozes gegeven, de genade en de waarheid is door Jezus Christus geworden.”

2. Of het Evangelie steeds in de Gemeente bekend geweest is, dan wel of het een nieuwe leer is.

Het *Evangelie* betekent nu eens de leer van de belofte der genade en van de

vergeving der zonden, die uit genade gegeven zou worden omwille van de offerande van de Messias; dan weer betekent het de leer van de Messias, Die al gekomen is. In de tweede betekenis was het niet steeds in de Gemeente bekend, maar werd het bekend mét het Nieuwe Testament. Maar in de eerste betekenis was het wel steeds in de Gemeente bekend. Want terstond na 's mensen zondeval werd het aan onze eerste voorouders in het paradijs bekendgemaakt, daarna door de Patriarchen en Profeten verbreid en verklaard, en ten slotte door Christus vervuld en verklaard.

Bastingius en Spintlerus zeggen, dat God Zelf het Evangelie allereerst in het paradijs heeft geopenbaard. Want terstond na de val heeft Hij door Zijn belofte doen blijken, op welke manier Hij het menselijke geslacht, dat aan de vervloeking en eeuwige dood onderworpen was, overeenkomstig Zijn verborgen Raadsbesluit wilde verlossen en met Zich verzoenen, zeggende: Het Zaad der vrouw (en dat is Christus) zal de slang (de duivel) de kop vermorzelen, d.w.z. de duivel overwinnen en zo de mensen volkomen verlossing van alle ellende brengen.

Dat God dit verder, a.h.w. van hand tot hand, door de Patriarchen en Profeten aan hun nakomelingen heeft laten doorgeven, blijkt daaruit, dat het van Adam gekomen is in het huisgezin van Seth, Enoch, Noach en Sem, en vandaar tot Abraham, met wie God Zijn verbond - waarvan Christus het fundament was - heeft opgericht; verder tot Abrahams nakomelingen in Egypte, en zo ook tot Mozes, door wie de leer van het Evangelie voor het eerst beschreven werd, en daarna door de heilige Profeten steeds breder en rijker verklaard en bevestigd. Vergelijk hiervoor: Gen. 4 : 6, 17 : 9, 18 : 19, 22 : 8, 49 : 10, Joh. 8 : 56, Hebr. 13 : 8, Luk. 1 : 55, Deut. 18 : 18, 2 Sam. 7 : 12, Hand. 3 : 21 en 24, 10 : 43, Rom. 1 : 2, Joh. 5 : 46v. en andere teksten, zoals de Bijbel daar vol van is.

Bovendien heeft God deze leer des Evangelies niet alleen door de levende stem bekend laten maken, maar ook (om die beter en vaster in te prenten) door de offeranden van de Levietische priesters, door bloedsprengingen, wassingen, reinigingen en andere ceremoniën meer, maar vooral door het sacrament van het Paaslam laten afbeelden, ten bewijze dat de Middelaar een offer voor de zonde der wereld worden zou, Zijn bloed zou vergieten, en zo een eeuwige besprenging en reiniging van zonden aanrichten: om ons als de rechte Hoge priester tot een koninklijk priesterschap te wijden, dat God „in geest en waarheid” dienen zou; zoals de apostel (Paulus n.l.) door heel de Brief aan de Hebreëen dat duidelijk leert en verklaart.

Tenslotte heeft God dit alles door Zijn Zoon vervuld, toen Hij Jezus Christus metterdaad kwam te schenken, Die niet slechts volbracht heeft hetgeen tot onze zaligheid vereist werd, maar ons ook dit Evangelie op het allerklaargest heeft verkondigd; zoals Hij ook door de prediking, die door Hem in Zijn Kerk ingesteld was, doen zal tot aan de voleinding der wereld.

Dit wordt bewezen door de getuigenissen der Apostelen, zoals van Petrus, Hand. 10 : 43: „Dezen - zegt Petrus - geven al de Profeten getuigenis, dat een iegelijk die in Hem gelooft, vergeving der zonden ontvangen zal door Zijnen Naam”, en 1 P. 1 : 10: „Van welke zaligheid ondervraagd en onderzocht hebben de Profeten”, enz. Evenals van Paulus, Rom. 1 : 2: Welk Evangelie „Hij te voren beloofd had door zijn Profeten, in de heilige Schriften.” En Christus Zelf bevestigt dit, Joh. 5 : 46: „Indien gij Mozes geloofdet, zo zoudt gij Mij geloven; want hij heeft van Mij geschreven.”

Dit is ook duidelijk uit al de beloften en voorzeggingen inzake de Messias, welke

wij verplicht zijn nauwkeurig gade te slaan. Want God wil, dat wij zullen weten, dat er maar één leer der zaligheid ter wereld is, en altijd geweest is, en één weg, n.l. door Christus; zoals hierover gesproken wordt, Hebr. 13 : 8: „Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en in der eeuwigheid”; Joh. 14 : 6: „Ik ben de Weg en de Waarheid en het Leven. Niemand komt tot den Vader dan door Mij”; id. 5 : 46: Mozes „heeft van Mij geschreven.”

Maar hoe, heeft Mozes van Christus geschreven?

1. Hij verhaalde de belofte van de Messias, Gen. 22 : 18: „In uwen Zade zullen gezegend worden alle volken der aarde”; Deut. 18 : 15: „Een Profeet uit het midden van u, uit uw broederen, als mij, zal u de HEERE uw God verwekken”; Num. 24 : 17: „Er zal een Ster voortgaan uit Jakob”; Gen. 49 : 10: „De scepter zal van Juda niet wijken, totdat Silo komt.”
2. De beloften van de Messias strekken zich uit tot een zeker geslacht en zekere personen, uit wie de Messias geboren zou worden, en aan wie ook deze beloften van tijd tot tijd vernieuwd en verklaard werden.
3. Het ganse levitische priesterschap en de hele ceremoniële dienst van God, n.l. de sacrificiën, de offeranden, het altaar, de tempel enz., waarvan Mozes geschreven heeft, zagen op Christus. Ook waren het Joodse rijk en de koningen voorbeelden van Christus en Diens rijk. Dus heeft Mozes zeer veel van Christus geschreven.

Tegenwerping 1. De apostel Paulus verklaart, Rom. 1 : 2, dat het Evangelie door de Profeten beloofd was, en Petrus, 1 P. 1 : 10, dat de Profeten te voren gezegd hebben de genade, die over ons komen zou. Dus is het Evangelie er niet altijd geweest.

Antwoord. Wij geven toe, dat het Evangelie, in zijn vervulling aangemerkt, er niet altijd geweest is. Want onder het Oude Testament was er het Evangelie der belofte, zodat 1. met Christus' komst in het vlees vervuld is hetgeen de Profeten van Hem beloofd hadden.

2. Ook is de genade-belofte van God toen klaarder bekend geworden,

3. en de gave van de Geest overvloediger uitgestort. Het Evangelie onder de oude dag verkondigde, dat Christus in het vlees zou komen, sterven, opstaan en ten hemel, aan Gods rechterhand, opvaren zou, om de mensen gaven te geven. Dit alles behoort men toch wel als een Evangelie of blijde boodschap voor onze voorouders te beschouwen, zoals wij zien, dat de Heere Christus van Abraham tegenover de Joden getuigt, Joh. 8 : 56: „Abraham uw vader heeft met verheuging verlangd, opdat hij Mijnen dag zien zoude; en hij heeft hem gezien en is verblijd geweest”; Hand. 10 : 43: „Dezen geven al de Profeten getuigenis”, en Rom. 10 : 4: „Het einde der Wet is Christus.”

Tegenwerping 2. Dezelfde Paulus verklaart in Rom. 16 : 25, dat het Evangelie „verzwegen is geweest van de tijden der eeuwen”, en Ef. 3 : 5, dat het „in andere eeuwen den kinderen der mensen niet is bekend gemaakt.” Dus is het Evangelie er niet te allen tijde geweest.

Antwoord. 1. De Apostel zegt erbij: „gelijk het nu is geopenbaard” (Ef. 3 : 5). En dat mag hier niet weggelaten worden. Want hij leert, dat het eertijds ook bekend geweest is, maar niet zo duidelijk en algemeen als nu. 2. Omdat het aan onze voorvaderen niet zo duidelijk en algemeen bekend was, daaruit volgt nog niet, dat het hun daarom geheel en al onbekend of bedekt geweest zou zijn. In dit verband lette men ook op het verschil tussen de woorden „Epangelia” en „Evangelium”, zoals dat tevoren verklaard is.

Tegenwerping 3. “De Wet is door Mozes gegeven, en de genade en de

waarheid is door Jezus Christus geworden”, Joh. 1 : 17. Dus is er het Evangelie niet altijd geweest, maar met Christus' komst pas gegeven en verkondigd.

Antwoord. De genade en de waarheid is door Christus inderdaad gegeven, n.l. omdat door Hem de Profeten en voorbeelden vervuld worden, en al hetgeen vroeger onder het Oude Testament beloofd was. Hieruit volgt echter niet, dat de voorvaderen gans en al van de genade beroofd waren. Want ook aan hen is genade wedervaren, zij het ook niet zo krachtig als aan ons, door en om Christus' wil, Die toen nog in het vlees geopenbaard moest worden. Want alle genade en ware Godskennis, die de mensen ooit gehad hebben, zijn hun door Christus toegekomen, zoals er staat, Joh. 1 : 18: „De eniggeboren Zoon, Die in den schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard”; 14 : 6: „Niemand komt tot den Vader dan door Mij”, en 15 : 5: „Zonder Mij kunt gij niets doen.”

Aanhoudend bezwaar. Als de Wet door Mozes gegeven is, zoals aangetoond werd, dan is dat met het Evangelie niet het geval.

Antwoord. De Wet is door Mozes gegeven, omdat het vooral zijn ambt was, om haar te verkondigen. En toch onderwees hij ook het Evangelie, hoewel niet zo duidelijk als thans, zoals al eerder gezegd is. Maar het was vooral het werk van Christus om het Evangelie te verkondigen; echter niet zó, dat Hij in het geheel niet de Wet zou bekend maken en aandringen. Want de Wet der zeden of Tien Geboden heeft Hij gereinigd en gezuiverd van de valse uitleg der Farizeeërs, echter heeft Hij de Wet der ceremoniën vervuld, en ze mét de Burgerlijke wetten van Mozes tenietgedaan.

3. *Waarin het Evangelie van de Wet verschilt.*

Hoewel wij deze kwestie al in de Voorrede enigszins hebben aangeroerd, en hierna, bij de behandeling van de Wet, nog weer ophalen zullen, toch moeten wij ook hier het voornaamste verschil aanwijzen. Wet en Evangelie komen hierin overéén, dat ze beide over God, over Zijn natuur, wil en werken spreken. Maar ze zijn onderling ook erg verschillend.

1. In de *wijze van openbaring*. Want de Wet werd bij de schepping, aller mensenhart ingedrukt, en is dus van nature bekend, al kwam er geen andere (= nadere) openbaring bij. Volgens Rom. 2 : 15: „Als die betonen het werk der Wet geschreven in hunne harten.” Het Evangelie is van nature niet bekend, maar is alleen door Christus, de Middelaar, uit de hemel aan de mensen geopenbaard. Want de verzachting der Wet - wat betreft de voldoening door een Ander, voor ons; zoals tevoren is aangetoond - kon geen schepsel voorzien of verwachten, als Gods Zoon het ons niet had geopenbaard, Matth. 11 : 27: „Niemand kent den Vader dan de Zoon en dien het de Zoon wil openbaren”, en 16 : 27: „Vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard”, enz., en Joh. 1 : 18.

2. Ook is er een *verschil in beider leer*. Want de Wet leert, hoe wij moeten zijn, en wat wij aan God verschuldigd zijn, maar ze geeft ons geen krachten noch wijst zij ons de manier, waardoor wij zó kunnen worden, als de Wet ons hebben wil. Maar het Evangelie draagt ons de belofte der genade voor, en leert ons, dat de volkomen gerechtigheid van Christus, die ons door het geloof toegerekend wordt, niet anders te beschouwen is, als ware ze van onszelf, zodat wij door deze toerekening en door een beginsel van een nieuwe gehoorzaamheid voor God volkomen rechtvaardig zijn. Zegt de Wet: „Betaal mij wat gij schuldig zijt”, Matth. 18 : 28; „Doe dat en gij zult leven”, Luk. 10 : 28, het Evangelie zegt daarentegen, Matth. 5 : 36: „Geloof alleenlijk”, en Hand. 16 : 31: „Geloof in den Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden.” (Of: Geloof de belofte, en gij zult zalig worden, Marc. 5 : 36).

3. *De beloften, aan beide toegevoegd, verschillen.* De *Wet* belooft het leven op voorwaarde, dat wij zelf rechtvaardig zullen zijn, of een volkomen gehoorzaamheid bewijzen, Lev. 18 : 5, vergeleken met Ez. 20 : 21: „Dewelke zo ze een mens doet, zal hij door dezelve leven”, Matth. 19 : 17: „Wilt gij in het leven ingaan, onderhoud de geboden.” Het *Evangelie* belooft het leven, weliswaar onder voorwaarde dat wij rechtvaardig moeten zijn, maar door de gerechtigheid van een Ander, n.l. van Christus, ons door een waar geloof toegeëigend. Of: de *Wet* belooft het leven aan wie van zichzelf rechtvaardig zijn. Het *Evangelie* belooft de zondaars vergeving van zonden en het eeuwige leven uit genade, om de voldoening van Christus, door een waarachtig geloof aangenomen.

Toch strijden *Wet* en *Evangelie* niet met elkaar. Want hoewel de *Wet* beveelt, dat men zelf de geboden houden zal, toch sluit ze u niet buiten het eeuwige leven, mits een Ander voor u de *Wet* volbrengt, Die in uw plaats voldoening brengt; zoals tevoren ook al aangetoond is.

4. *Wet en Evangelie verschillen ook in werking.* De *Wet* zonder *Evangelie* is een dodende letter en een bediening des doods. „Want door de *Wet* is de kennis der zonde”, Rom. 3 : 20; en „de *Wet* werkt toom”, Rom. 4 : 15; „De letter doodt”, 2 Kor. 3 : 6. Met de „letter” wordt bedoeld de uiterlijke prediking en de blote kennis van de dingen, die men doen moet. Het *Evangelie* is een bediening des levens en des Geestes, d.w.z. het bezit de toegevoegde kracht des Heiligen Geestes, en maakt levend. Want daardoor, als door een instrument, werkt de Heilige Geest het geloof in de harten der uitverkorenen. „Want het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft”, Rom. 1 : 16.

Tegenwerping. Op grond van het derde verschil argumenteren de Flaccianen als volgt: „De verkondiging der boetvaardigheid gebiedt wat men doen moet. Maar het *Evangelie* beveelt niets om te doen, maar om te geloven. Dus behoort de verkondiging van boetvaardigheid niet tot het *Evangelie*, maar tot de *Wet*.”

Antwoord. Het behoort wel terdege tot het *Evangelie*, te gebieden dat wij ons moeten bekeren, het *Evangelie* geloven en Christus' weldaad omhelzen. Ook leert ons het *Evangelie*, dat wij na onze rechtvaardigmaking de gerechtigheid zullen gaan beoefenen, die de *Wet* van ons eist.

Aanhoudend bezwaar: De *Wet* gebiedt ook, dat wij God moeten geloven.

Antwoord. De *Wet* gebiedt alleen in het algemeen, dat wij God, Zijn beloften, geboden en bedreigingen zullen geloven. Maar het *Evangelie* gebiedt, dat wij in het bijzonder de belofte der genade zullen omhelzen en aannemen. Daarna vermaant het ons innerlijk door de Heilige Geest en uiterlijk door het Woord, dat wij het *Evangelie* waardig moeten leven. Echter - zoals we zo juist al zeiden - het *Evangelie* vermaant in het algemeen, en dus niet in het bijzonder, door te zeggen: „Doe dit” of „Doe dat”; hetgeen aan de *Wet* overgelaten wordt. Ook leert het *Evangelie* niet, zoals de *Wet* (wel), dat men in het algemeen alle beloften van God moet geloven, enz.; maar wel in het bijzonder: Gelóóf deze belofte, neem uw toevlucht tot Christus, en uw zonden zullen u vergeven worden.

4. Welke vruchten of werken het Evangelie eigenlijk voortbrengt.

Deze zijn:

1. het geloof, volgens Rom. 10 : 17: „Het geloof is uit het gehoor.” In 2 Kor. 3 : 8 wordt het *Evangelie* genoemd „de bediening des Geestes”, en in Rom. 1 : 16 „een kracht Gods tot zaligheid.”

2. De gehele bekering tot God, de rechtvaardigmaking, de wedergeboorte en de zaligheid door het geloof.

5. Waaruit de zekerheid van het Evangelie bevestigd en gekend wordt.

De zekerheid en waarheid des Evangelies wordt gekend en bevestigd:

1. Uit het getuigenis van de Heilige Geest;
2. Uit de voorzeggingen der Profeten;
3. Uit de vervulling der profetieën, onder het Oude Testament gedaan;
4. Uit de wonderen, waarmee de leer van het Evangelie bevestigd is;
5. Uit de getuigenissen van de leer des Evangelies zelf. Want deze leer wijst alleen de weg aan, om de zonde en de dood te ontvlieden, en geeft de aangevochten consciëntie een vaste troost.